

היכלי תורה

רשת שיעורי תורה

החומר בעלון מתוך
מתיבתא
הגמרא של לומדי
הדף היומי

ערש"ק פרשת ויקרא ז אדר ב תשסח ♦ דף היומי בבלי: גדרים פד ירושלמי: יבמות כב

כרכא דכולא ביה

ככל שלימוד התורה בימים אלו נחוץ והכרחי, כך רבים הם המפריעים לו. הטירדות והעיסוקים במצוות החג מונעים מרבים את היכולת לעסוק בהלכות החג כמבוקשם. זו הסיבה שראו ב'ממלכת התורה - עוז והדר' את הצורך להוציא לאור עולם את הפרויקט הגדול 'משנת המועדים', שהוא ליקוט עשיר ומגוון של כל ענייני היום, במשנה ובתלמוד, בהלכה ובאגדות חז"ל, בספרי השו"ת ובמאמרי החסידות. מטרתו היא להגיש לפני מבקשי ה' את כל משנת המועד ערוכה כשולחן ערוך ומוכן, בהידור ובפאר מושלמים.

רוב החיבורים המובאים ב'משנת המועדים' הם אלו שכבר ראו אור עולם במהדורות פאר והדר מבית 'עוז והדר', ונאספו כעת אל תחת קורת הגג של פרויקט אדיר זה. דבר המעלות של ספרי 'עוז והדר' אינם בגדר סוד, וטיבם ואיכות ספריו, הם שכבשו את ליבם של קהל הלומדים בכל הקהילות, בכל הרמות ובכל התחומים. נמצא אם כן, שיצירת 'משנת המועדים' הערוכה ברובה על ספרי 'עוז והדר', היא העידית שבעידית בתורתם של המועדים, ובוודאי תענג את לומדיה בעת החג, כמאמר הירושלמי 'לא ניתנו שבתות ומועדים אלא כדי לעסוק בהם בדברי תורה'.

פרויקט 'יחודי זה, הנערך בהשקעה גדולה של משאבי כסף וכוחות, הפיק את התועלת שציפו ממנו. שני הכרכים על ימי הפורים כוללים את מגילת אסתר עם כל מפרשיה, מתיבתא על כל מדוריה, מהרש"א, ילקוט מפרשים, לוח התאריכים, משנה תורה להרמב"ם, מפרשי היד החזקה, משנה ברורה המבואר, ערוך השולחן, שני לוחות הברית, קדושת לוי, תפארת שלמה, סיפורים מצדיקי הדורות.

עורכי 'משנת המועדים' הלא המה מאות אברכים תלמידי חכמים מופלגים, היושבים על מדוכת העריכה בהיכלי התורה של 'עוז והדר', ובוחנים בעין מקצועית כל תג ותג, לנפוחו מכל רבב של שגיאה או שיבוש, לא ינוחו עד שתושלם המלאכה בשיא שלימותה. כשהכל נעשה בהכוונתו של נשיא המכון הגה"צ מוהר"ר יהושע לייפער שליט"א, רב ומו"ץ בשיכון סקוויערא ובמונסי, אשר מקריב את כל עיתותיו וכוחותיו למען קיומו ותפעולו של מבצר התורה 'עוז והדר', ומחזיק בדביקות מופלאה את אפיקי היצירות התורניות של 'ממלכת התורה' שהקים בעמל רב.

מלאכה זו נעשתה בבית המדרש ובהיכלי הכוללים של 'עוז והדר' בבית שמש, שבמסגרתם יוצאים לאור עולם כמה מיצירות ההוד של 'ממלכת התורה' - עוז והדר, כמו

'התלמוד בבלי המבואר - מתיבתא'; 'משנה ברורה המבואר'; פרויקט 'מקראות גדולות', כמו גם החיבורים הנפלאים על 'פירושי רש"י על התורה' ו'אור החיים המבואר', ועוד כהנה רבות וטובות.

די בהצצה חטופה אל בין ברתיה של היצירה, בכדי לזהות בה את טביעת האצבע המוכרת מספרי 'עוז והדר', שלומדי התורה כבר הכירו בהם מימים כמבחר תנובותיה של עולם הספר התורני, ובחרו לשנות את משנתם דוקא בספרי 'עוז והדר', ומשום כך הם מצויים תדיר על הסטנדרים הישיבתיים, במרכז ארונות בתי המדרש והספריות, ובבתיהם של חובבי התורה ומרביצייה.

זו הסיבה, שמשנת המועדים לימי הפורים, בהיותה רב-גונית ומכילה כמה פנים, נהפכה להיות המתנה האידיאלית והמוכבדת אותה מגישים להורים, למג"ש או למלמד. ואכן שימושית היא ותועלתית לכולם. את הספרים ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות ובמוקד המנויים שמספרו 1800-22-55-66

והזה מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני פרכת הקדש.. (ד ו)

ברש"י: כנגד מקום קדושתה,
מכוון כנגד בין הבדים.

פסוק זה אמור בפר כהן משיח, ולקמן (ד יז) בפר העלם דבר של צבור נאמר רק 'את פני הפרכת', ולא נאמר 'פרכת הקדש', ועיי"ש ברש"י שנתן טעם לדבר.

ויש לתת טעם נוסף להבדל זה, על פי מה דקיימא לן שרק כהן גדול המשוח בשמן המשחה מביא פר על שגגתו, אבל כהן גדול שנתרבה בבגדים ולא נמשח, מביא על שגגתו כשבה או שעירה כהדיוט. הכהנים הגדולים שהיו עד 'אשיהו נמשחו בשמן המשחה, ובימי 'אשיהו נגנז שמן המשחה, ומכאן ואילך נתחנכו הכהנים הגדולים בריבוי בגדים, היינו על ידי לבישת שמונה בגדי כהונה של כהן גדול. באותה עת שנגנז שמן המשחה נגנז גם הארון, ששניהם הם מחמשה דברים שציוה המלך 'אשיהו לגונזם.

נמצא שפר כהן משיח היה נוהג רק בזמן שהיה הארון על מקומו, לכן ציותה בו התורה להזות 'את פני פרכת הקדש', כפי שפירש רש"י, מכוון כנגד בין הבדים, לפי שעתידי היה קרבן זה להיות נוהג רק בעת שהארון במקומו, ומעת שנגנז הארון ולא היה שייך יותר להזות כנגד בין הבדים, גם פר כהן משיח לא נהג יותר, שגם שמן המשחה נגנז יחד עם הארון.

פר העלם דבר של צבור תלויה הבאתו בסנהדרין, וזו נהגה כל זמן שהיה הבית על מכוננו, אף על פי שנגנז הארון. לכן דקדקה התורה ולא אמרה פרכת הקדש, שהרי הזאת הפר עתידה להיות נוהגת גם כאשר אין הארון במקומו.

ע"פ גן רזה

להפקיר נכסיו ע"מ להפטר ממעשר עני

בגמרא מבואר שהטעם שר"א סבר שאין צריך לחזור ולהפריש מעשר עני מפירות דמאי, הוא מפני שהעמי הארץ מפרישים מעשר עני, ומפקירים את כל נכסיהם, וחוזרים וזוכים במעשר עני, ושוב זוכים בכל נכסיהם. וחכמים סוברים שאינם מפקירים את כל נכסיהם מפני שאחר יכול לבא ולזכות בהם, ולכן אינם מפרישים כלל מעשר עני. ומבואר שאם באמת יפקיר את כל נכסיו יכול לחזור ולזכות במעשר עני.

וכתבו הפוסקים [המהרי"ט (ח"א סי' פה), של"ה (שער האותיות קדושת האכילה אות ל), וחכמת אדם (שערי צדק שער מצות הארץ פ"י סט"ז)] שיש אנשים שמקילין ומפרישין על ידי ערמה, ולכן מפרישין תרומה גדולה כל שהוא, ואחר כך מעשר ראשון ומעשר שני הכל כדין. אלא שבשנת מעשר עני מביאים שלשה בני אדם אוהבי, שאינו מפחד שהם יתפסו ויזכו בנכסיו אם הוא יפקירם בפניהם, ומפקיר בפניהם כל נכסיו, ואם כן הוא עני וחוזר וזוכה במעשר עני, ואח"כ חוזר וזוכה בכל נכסיו.

והפוסקים הנ"ל מחו בהם מכמה טעמים. הראשון שאינו ראוי להערים ולמנוע את המעשר מהעניים. ועוד שאלו האנשים חושבים להרוויח דבר מועט, ומפסידין הרבה, שאם יש לו חובות אצל אנשים אחרים, כיון שהפקיר כל נכסיו הרי זכה הלווה במה שבידו, ואם אחר כך המלוה שהפקיר את כל נכסיו תובע את החוב מן הלווה הרי הוא גוזלו, אלא אם כן הוא מודיע ללוה שהפקיר ושזכה בו, והוא יתרצה להחזיר לו את החוב בתורת במתנה. ועוד שלא מועיל ההפקר אלא אם עומד בהפקירו שלשה ימים, וזה הם מפחדים ששלשה ימים כל מי שיתפוס מנכסיהם יוכל לזכות בו, ועוד שהרי הטעם שצריך שלשה ימים ולהפקיר בפני שלשה הוא מפני הרמאים, כדי שלא יפקירו שדותיהם ויפטרו מן המעשרות ויחזרו ויזכו בהם, וא"כ מה הועילו חכמים בתקנתם, אלא שסיימו הפוסקים הנ"ל שמהרמב"ם נראה שיכול לחזור ולזכות מיד בנכסיו.

והמהרי"ט הנ"ל הוכיח מסוגיין שאם הוא לא מפקיר את שדהו בפני אחר אפילו מן התורה לא מועיל. שהרי חכמים אמרו לר"א שהעמי הארץ מפחדים להפקיר את נכסיהם שמא אחר יבוא ויתפוס את נכסיהם. ולכאורה אם הוא יכול להפקיר בינו לבין עצמו, ומיד יזכה בהם איך יתפסו אחרים את נכסיו, הרי אין מי שיודע שהוא הפקירם. ובהכרח צריך לומר שמאחר וההפקר מועיל רק אם הוא הפקירם בפני אדם אחר, ואע"פ שהוא מפקירם בפני אוהבו, הוא חושש שמא אוהבו יחמוד את ממונו ויתפסם, ולכן נמנע מלהפקיר. ואפילו מן התורה אינו מועיל, ולכן אינו מפקיר כדי לצאת ידי מעשר עני מן התורה. אלא שעדיין יש להעיר שהרי גם לר"א יש חשש אחר שמא היה לעם הארץ חובות ולכן נמנע מלהפקיר את נכסיו, כדי שבעל חובו לא יפטר מהחוב, וצ"ע.

לרישום ועדכון שיעורי תורה
ניתן לשלוח פקס ל: 03-543-5757

מי שאסר על חבירו לגלח את זקנו, וצמחו שערות חדשות

הבצל החכמה (ח"א סי' יב) בהיותו ברומא לאחר המלחמה, נשאל לגבי אדם שהלך בחתימת זקן, אלא שבכל עש"ק היה מקצץ ומקיל בזוג לתקנו לכבוד ש"ק. וכמה פעמים אירע זו אחר זו שהספר לא תיקנו כרצונו, והתרגז אותו אדם ואמר להספר, זקן זה לא תגלחנו עוד, כי קונם יהא עליך לנגוע בו. ומאותו היום והלאה הלך באמת לספר אחר, שגר באותו המחנה, והוא עשה ותיקן לו זקנו כהוגן כרצונו. אמנם כעת עקר אותו ספר דירתו ממחנה ההוא, ולא נשאר רק אותו הספר לבד שנדרו מתספורת זקנו, וכעת שואל האם רשאי להסתפר על ידו, כי להתיר נדרו ע"י פתח וחרטה אי אפשר בנדון דידן, אחרי שהנודר אינו מתחרט מעיקרא, כי ניחא היה לו בנדרו, שע"ז הסתפר אצל ספר השני שהפיק רצונו.

וכתב הבצל החכמה שלכאורה יש לדון האם הזקן נאסר בקונם, שהרי שערות הזקן שהוא אוסר בקונם על הספר, עדיין לא באו לעולם, לפי ששערות אלו עדיין לא גדלו. וכמבואר בסוגיין שאין אדם אוסר בקונם דבר שעדיין לא באו לעולם. והביא הבצל החכמה שלהלכה מבואר בפוסקים שאדם אוסר על עצמו דבר שלא בא לעולם. אבל על חבירו אין בכוחו לאסור דבר שעדיין לא בא לעולם.

והנה הגמרא (לעיל לט.) הסתפקה האם השערות גודלות מלמעלה או מלמטה, כלומר האם שורש השערות נשארת שם תמיד, וראש השערה גודלת ויוצאת החוצה, או ששורש השערה גודלת ויוצאת, ובמקומה בא שער חדש. ומסקנת הגמרא ששורש השערה גודלת ויוצאת, ובמקומה בא שער חדש. ונמצא שאם עבר זמן מה ברור לנו שאין לו עוד שערות משעת הנדר, לפי ששערות אלו גדלו וכבר סיפרם הספר השני כמה פעמים, וכעת יש לו רק שערות שלא היו בעולם בשעת הנדר. ולכן לא חל הנדר אלא על השערות שהיו באותו שעה, אבל את השערות החדשות מותר לספר הראשון לספר. אמנם כ"ז באסר תגלחת זקנו על חבירו, אבל כשאמר קונם זקני עלי שאני לא אגלחנו, ודאי שאסור לגלח זקנו לעולם, שאדם אוסר על עצמו דבר שלא בא לעולם.

והשיב לו הגאון רבי פנחס עפשטיין (הו"ד שם בהערות בסוף ח"א) שנראה שהנדר היה שלא יגלח את הלחי, ודומה למה שאדם יכול לאסור דקל לפירות לפי שהדקל בעולם, וגם כאן אוסר את הלחי לשערות שיצמיח. וכמבואר בסוגיין שאם אמר יקדשו ידי לעושיהם, חל הנדר, ואינו נחשב דבר שלא בא לעולם.

והבצל החכמה (שם בתשובות להערות בסוף ח"א) השיב שבנדריים הולכים אחר לשון בני אדם, ומעולם לא שמע שקוראים ללחי בשם זקן, ואין לשון זקן נופל בלשון בני אדם אלא על שערות הזקן בלבד. ולכן דעתו שאי אפשר לומר שכוונת הנודר היתה לאסור את הלחי לשערות שיצמחו ממנו, אלא ע"כ הכוונה לאסור את שערות הזקן ממש על הספר, והשערות כבר אינם בעולם.

ועוד כתב הגר"פ עפשטיין (שם) שיכול להיות שגם באוסר דבר שלא בא לעולם על חבירו יש איסור בל יחל דרבנן, כמו בדבר שאין בו ממש. והשיב לו הבצל החכמה שמוכח מסוגיין שאם הקדיש מעשה ידי אשתו באופן שהוא דבר שלא בא לעולם, שלא אמר יקדשו ידי לעושיהם וכיו"ב, מותר לכתחילה במעשי ידי אשתו. וצ"ל שגם האיסור בדבר שאין בו ממש הוא רק באופן שאסר על עצמו דבר שאין בו ממש, אבל על חבירו אינו יכול לאסור לא דבר שאין בו ממש, ולא דבר שלא בא לעולם.

המתכון לברך אדם ונמצא אחר

בדרשות הר"ן (סוף הדרוש החמישי) הוכיח מסוגיין שאם אדם מתכוון לברך אדם אחד, ובטעות בירך אדם אחר, לא חלה הברכה. שהרי בסוגיין לענין נדרים שנינו, נדרה אשתו וסבר שנדרה בתו, נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו, וכו' הרי זה יחזור ויפר. והטעם כי הדברים שיאמרו לאיש אחד בחזקת איש אחר לא יעילו לו כלום. וכן הוא לגבי ברכות אם מברך אדם את חברו, והוא סבור שהוא מברך אדם אחר לא יועילו הברכות כלום.

והקשה הר"ן אם כן היאך תועיל הברכה שבירך יצחק ליעקב, ולמה אמר יצחק לעשיו הן גביר שמתיו לך, ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים, וגו', ולכה אפוא מה אעשה בני. ואיך שמו גביר, אחרי שנתכוון לתת הכל לעשו הלא חל הברכה ליעקב, וכמבואר בסוגיין שלא חל אמירה לאחר. וכיון שכן הוא, למה אמר יצחק ולכה אפוא מה אעשה בני. ועוד מדוע לא ערער עשו על הברכה, ואמר הברכה אחת היא לך אבי, היה לו לומר הברכה היא בטעות היתה, ולא תועיל לו, תננה לי.

ותירץ הר"ן והתשובה בזה כי הנביא אינו פועל בנבואה כלל מצד בחירת עצמו, לא בעניניה ולא במלותיה, אבל הוא כלי לבד אליה, כמו מראה הזכוכית שתאיר כפי השיעור שיראה בה מן השמש. ויבואהו רוח השם יתברך עם מלות מסודרות מוגבלות, לא שהנביא יעשה מלות לכוונה אשר השיג. הוא מה שאמר דוד (שמואל ב' כג ב) רוח ה' דבר בי, ומלתו על לשוני. יאמר כי הדבור ההוא באהו ברוח השם יתברך, ולא כוונת הענין בלבד, ושהוא יחדש המלות הנמשכות לכוונה, אבל גם המלות הונחו מאת ה' על לשונו, אין לו בהם בחירה כלל, אבל הוא כלי לבד, יראה בו אור הנבואה, וישמעו ממנו מלות הדבור האלקי.

וזה היה ענין יצחק עם יעקב, שאילו היה יצחק נותן הברכות מצד עצמו, אין ספק שלא יועילו לו ליעקב בענין הזה, והיה מקום לעשו לערער עליהן. אבל כל אלו הברכות נאמרו ברוח האלקי, ויצחק היה כלי לכח ההוא ולדיבור ההוא האלקי, ולא היתה כוונתו ולא מלותיו ברשות עצמו כלל. אבל יחס ענינו לדיבור האלקי כיחס החצוצרות לקול האדם, ולכן לא נגרע מערך הברכות כלל בהיות כונת יצחק לברך עשו. כי אין הברכות חלות מפני כוונת יצחק בהם, אבל מפני חול הרוח בו לברך מי שהיה לפניו ובין ידיו. וענין זה שוה לדברים הטבעיים, שכמו שמי שיחשוב לזרוע שעורה, וחטה בידו, וזרע אותה, תצמח בלא ספק החטה, כאילו היתה כונת הזורע אליה, מפני שאין לאדם יכולת על זה הענין הטבעי. כן אין לנביא יכולת על נבואתו כלל, אבל הוא אליה כלי לבד.

והנה מאמר יצחק לעשו (בראשית כז לג) בטרם תבא ואברכה גם ברוך יהיה. ואמרו גם ברוך יהיה, אין פירושו שיחזור ויקיים הברכה ליעקב, שאם כן היה לעשו בזה תרעומת רב על אביו ולא התרעם מזה כלל. אבל ראינו שאמר אליו יצחק ולכה אפוא מה אעשה בני, כאומר אילו הייתי יכול למלאות שאלתך הייתי עושה בחפץ מלא.

והטעם שלא הודיע הקב"ה ליצחק שעשיו אין ראוי לברכה, ושיברך את יעקב, כי לא רצה שיצטער, ורצה שיברך מלב מלא ושמח. הנה נתבאר שלא היה חסרון בברכות כלל בברך יצחק את יעקב והוא מכין לעשו, אבל היתה הברכה יותר שלמה בהיות לב יצחק מתרחב יותר בזה.

חזקת דרשה לרב

השער אפרים (יו"ד סי' סג) נשאל לגבי מעשה שהיה בעיר אובן שטאט, שהיה שם תקנה קדומה שתיקנה הגאון אור שרגא פייבש מירושלים, שבשבת נחמו ובשבת חנוכה לא ידרוש בבית הכנסת הגדול בעיר הרב של העיר, אלא הרב החשוב שבחברת ביקור חולים והלבשת ערומים, ודרוש בשבח החברות, ולאחר מכן תורמים כל הציבור להחזקת החברות קדישות הללו.

וגזר בגזירת נח"ש, ובכל הקללות הכתובות בתורה, ובחרם שלא ימנע איש מהרב של החברה לדרוש. וכעת ביקשו הגבאים של החברה מרב העיר לדרוש ממבית כנסת הגדול. ומאיזה חתן לדרוש בבית הכנסת הקטן, ועוד ביקשו מאיזה חתן שאינו מהחברה אך אביו ואבי כלתו מהחברה לדרוש בסעודה שעושים.

והנה קמו מערערים מתוך החברה שעררו על אותם חתנים שדורשים בבית הכנסת הקטן ובסעודה שהוא נגד התקנה. וכאשר שמע רב העיר שיש מעררים, אמר להם שהוא מוחל על כבודו ואינו רוצה לדרוש בבית כנסת הגדול ולהכנס לחשש של החרם של המהראש"פ, אלא שהמעררים אמרו לו שאין להם מניעה שרב העיר ידרוש בבית כנסת הגדול, שהרי היום אין רב לחברה, וכבר כמה שנים שרב העיר דורש בשבתות אלו בבית כנסת הגדול. וכבר בשנת תכ"ז אע"פ שהיה רב אחר לחברה דרש רב העיר בשבת חנוכה. אלא שטענותם שהתקנה הוא לכל הבתי כנסיות בעיר, והמה מעררים על חתנם שלא ידרשו בבית הכנסת הקטן ובסעודה, אלא שידרוש אחר מתוך החברה.

ומאיך טענו הגבאים שהתקנה הוא רק לבית הכנסת הגדול, ועוד שכבר נתבטלה התקנה בהסכמת כולם שהרי אין מקפידים ע"ז, ונותנים לרב העיר לדרוש.

וכתב **השער אפרים** שיש מקום לומר שסיבת התקנה הוא רק מפני שהיו אשר רצו לפגוע בכבוד החברה, אבל כאשר הגבאים רוצים למחול, יכולים למחול. אלא שדחה השער אפרים את הטענה הזאת, לפי שלתקנה יש דין של נדר וחרם, וחייב לקיים הנדר אע"פ שסיבת הנדר והחרם אינה קיימת. אלא שיש לדון האם בטלה התקנה ע"י שדרש רב העיר בשבת חנוכה בשנת תכ"ז. וכתב שמצד מה שדרש הרב בשנים אלו אין ראיה, שהרי אין רב לחברה באופן כזה בודאי אין תקנה, אלא שמכח מה שדרש הרב בנוכחות רב החברה מוכח שבטלו את התקנה, שהרי חזקה שלא היה הרב עובר על החרם.

אלא שיש לדון אולי בטלו את מקצת התקנה, כגון שנתנו רשות רק לשבת זו, או שבטלו התקנה רק בבית כנסת הגדול.

ודחה שאי אפשר לומר כן לפי שמבואר בסוגיין שנדר שהותר מקצתו הותר כולו, ואם הותר מקצת הנדר הותר כל הנדר. אלא שכתב שלכאורה כתבו הראשונים שהציבור יכול לבטל חלק מהתקנה. אמנם הוכיח שם שדעת **הרשב"א** שאע"פ שהם יכולים לעקור התקנה מהיום והלאה, ולעקור חלק מהנדר לזמן, אינם יכולים להשאיר חלק מהתקנה ולעקור חלק מהתקנה, ע"ש. ועי' **שו"ע** (סי' רכט ס"א, וסי' סק"ה). אמנם **הריב"ש** כתב שבחרימי ציבור יכולים לעקור רק חלק מהנדר. והטעם הוא שאפילו הסכימו כל הציבור לעקור תקנה, אינם עוקרים הנדר למפרע, ומי שעבר על התקנה צריך כפרה. אלא שמכאן ולהבא אין תקנה. ולכן דומה לבעל שמייגז גיז, ולכן יכולים לעקור רק חלק מהתקנה. אלא שכתב השער אפרים שלדינא מאחר והוא חרם, וספק חרמים להחמיר, וא"כ בודאי צריך לחשוש לדעת **הרשב"א**, ובודאי אילו לא בטלו התקנה לגמרי לא היה דורש הרב בשנת תכ"ז, שחזקה על החברה קדישא שלא יצא תחת ידו דבר שאינו מתוקן, ובהכרח שבטלו את התקנה.

נמצא כסף מוחבא בבית, והאשה טוענת שהיא צמצמה משלה

המהר"י אסאד (שו"ת יהודה יעלה ח"ב אה"ע חו"מ סי' י אות ב) נשאל בדבר הזוג שהבעל נותן לאשתו מעות על כל צורכי ביתו בכל שבוע ושבוע. ועתה הבעל מצא מעות טמונים בארגז שלה ארבעים זהובים כסף, וטוען הבעל שהם שלו. והיא טוענת שקימצה היא מאותן המעות שנותן לה בכל שבוע, הן במקח והן בשאר הוצאות. ושאלו הדין עם מי.

והשיב **המהר"י אסאד** שהגמרא (נזיר כד.; הובא ברין בסוגין) הביאה משנה שמבואר ממנו שלאשה נשואה יש בהמה, ודנה באיזה אופן שייך שהבהמה שלה, הרי מה שקנתה אשה קנתה בעלה. ואמר רב פפא שקמצה מעיסתה. ואיבעית אימא דאקני לה אחר, וא"ל על מנת שאין לבעלך רשות בה. ו**פרש"י** אב"א דאקני לה וכו', דאי קימצה מעיסתה נמי אמרינן מה שקמצתה אשה קנה בעלה. הרי דפליגי בזה ב' תירוצי דר' פפא, האם קמצה מעיסתה הוא שלה. והאריך שם **מהר"י אסאד** האיך נפסק להלכה, וראה עוד **בהר"ן** בסוגין (בע"א וע"ב) האיך נפסק להלכה.

אלא שכתב, שבנדון דידן פשוט שאין בטענת האשה כלום, אפילו אם נאמר שלהלכה פוסקים שאם צמצמה מעיסתה הרי הוא שלה, היינו דווקא צמצמה מעיסתה, ר"ל מאלו המזונות שקצבו לה הבי"ד במשרה אשתו ע"י שלישי, שלא יפחות לה מב' קבין חטין. וכלשונות הראשונים שזכתה בהם מפני שהם שייכים לפיה בלבד, וכבר זכתה ביה בתקנת חכמים, ונידון כאלו כבר אכלתה. וכן אם הרעיבה את עצמה ומחזקת בהמות לה לעצמה, אין לבעל שום זכות בהם. וכמבואר מדברי **הר"ן** בסוגין שהטעם שאם נתן לה אחר מעות למזונותיה אין לבעלה רשות בהם, שהרי אפילו אם בעלה נתן לה מעות הקצובים למזונותיה אין לו רשות בהם, ואם הרעיבה את עצמה כבר זכתה בהם מחמת תקנת חכמים, והרי הם שלה, וכ"ש כשמקנה לה אחר למזונותיה, אין לה רשות בהם.

אבל בנדון דידן שהבעל מעצמו נותן לה לכל צורכי ביתו בכל שבוע ושבוע כפי השערתו, ולא פסקו לו בי"ד כמה ליתן, וגם לא נתן כפי השיעור שקבעו חכמים של ב' חטין, אלא נתן סכום שהיה מוסכם על שניהם שיש בו כדי לספק צרכיה, בין אם הוא יותר מהשיעור בין אם הוא פחות. ואין האשה טוענת שצמצמה מעיסתה, ר"ל שצמצמה מפיה, שלא אכלה כדי שובעה כפי המזונות שחייב ליתן לה. אלא שהאשה טוענת שאע"פ שאכלה ושבעה, ע"י טוב השגחתה על כל צורכי ביתה, הרוויחה בקניית הדברים בזול פחות הרבה מדמי שוויין, וכיו"ב. ובודאי צמצמה באופן זה הכל מודים שכל מה שהרוויחה, מה שקנתה אשה קנה בעלה. וזהו בכלל מעשה ידיה לבעלה. ואפי' העדפה שע"י הדחק. וכמו שהיא נושאת ונותנת עמו בתוך הבית, ועוסקת עמו במסחר, באופן שאין כאן ספק שכל הריווח לבעלה כנ"ל. [שאיין הרווח מחמת שאכלה פחות מהראוי לה, אלא שהיא אכלה כל צרכה. אלא שמחמת שהיא אשת חיל, היתה כאניות סוחר, ממרחק תביא לחמה, ועשתה מסחר בחכמתה ובזריזותה שיהיה הסכום הקצוב שחייב בעלה להוציא, פחות ממה שחשב בעלה שיצטרך, ואע"פ שעשתה בחפץ כפיה, מעשיה ידיה של בעלה].

אמנם **האגרות משה** (אה"ע ח"א סוף סי' קו) פסק שמה שהשיגה בזול על ידי טורח, שהוצרכה מחמת זה לילך למקום רחוק, נחשב ג"כ ע"י הדחק, והרי זה שלה. ורק כשהוזלו גם במקומה, נחשב שלא ע"י הדחק, ששייך לבעל. וע"ש שדן בארוכה בנ"ל, ומה הדין בצמצמה מאוכל שאר בני הבית, האם הוא גם שלה.

הנודר לצדקה אם יושע, מאימתי חייב לשלם

האגרות משה (יו"ד ח"א סי' קנא) נשאל על דבר אשה שאמרה שהיא מתחייבת שאם תתכחש ע"י הדאיט [דיאטה] שנתנו לה הרופאים, היא נותנת אלף דאלאר לצדקה. והסתפק השואל האם האשה חייבת לשלם לצדקה מיד, או שמא חייבת לשלם רק כשתוושע, ורק אם תוושע. ועוד הסתפק השואל מהו שיעור הישועה המחייבת בצדקה, והאם מיד כשמורידה משהו ממשקלה חייבת לתת אלף דאלאר לצדקה.

והשיב שפשוט שהחוב הוא רק אחר שתכחיש, שהוא כשיקויים התנאי שלה, כדמשמע מכמה מקומות, ומפורש ב**שו"ע** (יו"ד סי' רנח סי"ג) נדר לצדקה באסמכתא, כגון אם אעשה דבר פלוני אתן כך וכך לצדקה, ועשאו חייב ליתן. הרי מפורש שדוקא בעשאו חייב, אבל בלא עשאו אינו חייב. וה"ה בכל התנאים כגון מה שנודרים בעת צרה, שאם יתרפא מחליו או יצא מבית האסורין יתן לצדקה, שלא מתחייב אלא כשנתרפא, ואחר שיצא מבית האסורין.

אך שיש להקשות ע"ז הרי הלכה כר"מ, שבתנאי צריך שיהיה כפול, ואם לא כפל תנאו, תנאי בטל ומעשה קיים. ולכן בתנאי בני גד ובני ראובן אם היה אומר רק אם יעברו ונתתם, היתה המתנה קיימת והיו נוהלין ארץ גלעד אפילו אם לא יעברו את הירדן, כמפורש בגמרא (קידושין סא.). וכן אמר התם באם תיטיב שאת, שאם לא כפל היה שאת אף אם לא תיטיב. וכן אמר באם בחקתי תלכו ברכה, שאם לא כפל היתה הברכה בכל אופן. וא"כ גם בנדר לצדקה אם ירפאני ה' אתן כך וכך, אם לא כפל התנאי, שבאם לא יתרפא לא יתן, היה לנו לומר שחייב ליתן אף אם לא יתרפא.

אמנם מסוגין מבואר שבנדרים על תנאי חל הנדר דוקא לכשיקיים התנאי, אף בלא כפל תנאו. שהרי במשנתנו מבואר שאם נדרה קונם שאני נהנה לאבא, אם עושה אני על פיך, ולא הוזכר לא במשנה ולא בגמרא ולא בשום אחד מהראשונים שצריך לכפול התנאי. ובודאי דוחק להעמיד את המשנה רק בתנאי כפול, והיה התנאי קודם למעשה, ונצטרך לומר שלשון משנתנו אינה מדוייקת, וגם לא נזכר דבר זה בשום משנה ובשום מקום. ולכן בודאי משמע שאף בלא כפל תנאו לא מתחייב אלא בקיום התנאי. ולכאורה לרוב הפוסקים שהלכה כר"מ היה לנו לאסור בכל אופן, אף בלא נתקיים התנאי.

והביא שכבר כתב **הב"י** (יו"ד סי' ריח) בשם **הרמב"ן** שתנאי שאדם עושה בינו לבין עצמו, כגון תנאי בנדר אינו צריך תנאי כפול. ודוקא בתנאי שאדם עושה עם חבריו צריך תנאי כפול, מפני שבינו לבין חבריו צריך ראייה גמורה שפיו וליבו שווים, ואם אין ראייה גמורה שהתכוון רק על תנאי זה, ואם בטל התנאי אינו חפץ במעשה, אין בכח התנאי לחייב את חבריו.

אלא שכתב **האגרות משה** שמשמע **שרש"י** לא סבר סברא זו, וע"ש מה שהאריך האג"מ להוכיח שרש"י לא ס"ל סברא זו. והביא **הרמב"ן** (ביצה י. מלחמות ה) כתב בשם **הראב"ד** שמחדש שהלכות תנאי לא נאמרו אלא כשהמעשה נעשה מיד, כעין נתינת גט. וכמו בתנאי בני גד ובני ראובן, שנתן להם נחלתם מיד. לכן נתחדש שצריך לחזק התנאי, והיינו לכפולו, ושיהיה קודם למעשה, ובכל הלכות תנאי. אבל בלא נעשה כלום אלא אמירה בעלמא, כגון שאמר תנו מאתים זו לפלוני אם יקח בתי, לית דין ולית דיין, שאם לא יקח לא יטול, עיי"ש. ו**הרמב"ן** הסכים לזה. ולכן גם בנדרים וצדקה והקדש שהוא רק באמירה בעלמא, אין לנו יותר מאמירתו שכשאמר בתנאי. כגון המבואר בסוגין קונם שאיני נהנה לאבא ולאביך אם אני עושה לפיך, לא חל עליו דין הנדר בלא קיום התנאי. וכן באמר אתן לצדקה כשאתרפא, אינו מחוייב אלא לכשיתרפא. וכן בהקדש בין בהרי עלי, ובין בהרי זו לא מתחייב בלא קיום התנאי, ואין לזה דין אמירה כמסירה. וטעם זה מיישב גם את שיטת **רש"י**.

עכ"פ איך שנימא הדין ברור, שא"צ בנדרים ושבועות וצדקה והקדש הלכות תנאי, ואף בלא כפל ואף במעשה קודם לתנאי צריך שיתקיים התנאי. ולכן גם אשה זו שנתחייבה לצדקה אם תתכחש ע"י הדאיט, אינה מחוייבת ליתן אלא לכשתתכחש. ומדת הכחשה פשוט שאינו במשהו, אלא מה שבני אדם יאמרו שנתכחשה, היינו שיהיה דבר ניכר. ופשוט שאם יש לה בעל, והפר לה ביום שמעו, שהנדר מופר, אף באופן שיש לה מעות שאין שייכים לבעל.

מי שנהג להתענות ביום א' של סליחות, ממתי אפשר להתיר את הנדר

בשו"ת מלמד להועיל (או"ח סי' קיז) נשאל כמי שנהג זה כמה שנים להתענות ביום א' של סליחות, ואירע מקרה שאינו יכול להתענות, וצריך להתיר לו נדרו, אך מתירא שביום א' של סליחות בבוקר לא יזדמנו לו שלשה, ושואל האם יכול להתיר הנדר קודם יום א' של סליחות. ושורש הספק הוא שהרי מבואר בסוגיין שאי אפשר להתיר את הנדר עד שיחול, וא"כ יש מקום לומר שמי שנהג להתענות ביום מסוים כגון יום א' של סליחות, או ערב ראש השנה, או ז' אדר, או יום שמת בו אביו או רבו וכיו"ב, עד שאותו יום לא הגיע, לא התחייב להתענות, ועדיין לא חל הנדר.

והשיב המלמד להועיל שהנה לענין התרת נדר מבואר בסוגיין שאין מתירין הנדר עד שיחול, וכן נפסק בשו"ע (יו"ד סי' רכח סעיף יז) ושם פסקינן בפירוש אפילו תלה הנדר בזמן דממילא אתא, מ"מ אין מתירין עד שיבוא הזמן. אמנם כמה ראשונים הכריעו שדוקא בתנאי שאפשר שלא יחול הנדר לעולם, אין מתירין עד שיחול הנדר, אבל תולה נדרו בימים כיון שסוף איסורו לחול אע"פ שלא חל עדיין חכם מתיר. וזה דעת הר"ן בסוגיין, וכן הביא השיטה מקובצת שם בשם הרנב"י, וכן פסק הריטב"א בפ"י לרמב"ן, וכן משמע מהנמוק"י שם שהסכים לדעת הר"ן. אמנם כיון דבשו"ע פסק להחמיר אין לנו רשות להקל.

אמנם בנידון דידן יש סברא להקל, שהרי באמת לא נדר להתענות כל יום א' של סליחות, וא"א לומר שכל יום של סליחות הוא נדר בפני עצמו, אלא כיון שנהג כן בדבר מצוה, הוא כמו נדר להתענות ביום זה, מ"מ יום א' של סליחות של כל השנים הם רק נדר אחד [עי' בינת אדם שער או"ח סי' צה, וראה הערה הבאה], וכיון שכבר היה יום א' של סליחות אשתקד א"כ כבר חל הנדר מיקרי. תדע שאילו עבר ולא התענה אשתקד ודאי חל הנדר מיקרי, דהא עבר על כל יחל, ובודאי ע"י היתר עוקר הנדר מעיקרא ולא עבר. ולכן פסק המלמד להועיל שאם יש דוחק אפשר להתיר קודם שבא יום א' דסליחות. עוד י"ל כיון שאומר שמתחרט על שלא אמר בלי נדר [עי' חכמת אדם כלל ק ס"ו], יש סברא שהרי זה כאילו כבר חל הנדר, שאם לא נאמר כן מה מועיל הפרת נדרים שעושים בערב ראש השנה לענין מנהג של מצוה שנהג בזמן ידוע, הרי כשיגיע הזמן צריך התרה מחדש, אלא ודאי שנקרא הגיע הזמן, כיון שכבר נהג כן ולא אמר בלי נדר.

עוד כתב המלמד להועיל שבאמת אם הוא חולה ואינו יכול להתענות, לדעת המג"א (או"ח סי' תקפא ס"ק יב) אינו חייב להתענות, לפי שלא קיבל על עצמו להתענות אלא כשהוא בריא, ואין המנהג מחייבו להתענות בימי חוליו, ואנו צריך כלל התרה. אך הש"ך (יו"ד סי' ריד סק"ב) חולק עליו, וכתב שצריך התרה. אמנם מ"מ כבר כתב שם הדגול מרבבה שדבריו דחוקים, והעיקר שרק מי שחוזר בו, ואינו רוצה להתענות לעולם צריך התרה, אבל אם רק בפעם הזאת רוצה שלא להתענות אינו צריך התרה כמ"ש המג"א. ואף שהמג"א לא כתב זה רק בערב ר"ה, שאז נוהגין כל העם להתענות ואפשר שביום א' דסליחות הרי הוא כמי שמתענה יותר ממה שנהגו הצבור, שמשמע שם מדברי המג"א שצריך התרה, מ"מ יום א' דסליחות ג"כ נהגו רוב הצבור להתענות (עיין חיי אדם), וי"ל ג"כ שלא נדר ולא קיבל על עצמו אלא כפי המנהג. אך אם באמת אינו חולה במקצת אלא שחושב שיקשה עליו התענית, כגון אותן שדרין בעת הזאת במקום מרחצאות ועוסקין בחיזוק גופם, ודאי יש להחמיר וצריך התרה.

נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו, נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו וכו' הרי זה יחזור ויפר

והתשובה בזה, שמבואר הוא בפסוק (בראשית כה כח) כי יצחק היה אוהב את עשו, ואין ספק שלא היה מכיר את מעשיו הרעים כמו שהודיעונו רבותינו ז"ל (תנחומא תולדות על הכתוב בראשית כה כח). ואילו באתה הנבואה שיניח בנו בכורו אשר אהב ויברך את יעקב, אין ספק שהיה מתעצב בזה, ויהיה עצבונו סיבה שלא תחול עליו רוח השם יתברך על השלמות, ולזה רצה השם יתברך שיהיה סבור לברך בנו עשו אהובו, כדי שיתרחב לבו וישמח, וישג רוח אלהי בתכלית מה שהיה אפשר לו להשיג. והיא הסיבה במה שאמר יצחק לעשו (שם כז ד) 'ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואוכלה בעבור תברך נפשך', כדי שתתרחב נפשו ותשמח, ויחול עליו רוח נבואי.

ואם תקשה ותאמר אם כן היאך תועיל הברכה ליעקב, ולמה אמר יצחק (שם לו) הן גביר שמתני לך ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים וגו' ולכה אפוא מה אעשה בני. ואיך שמו גביר, אחרי שנתכוון לתת הכל לעשו, הרי לענין נדרים שנינו נדרה אשתו וסבור שנדרה בתו, נדרה בתו וסבור וכו', הרי זה יחזור (ויתיר) [ויפר], כי הדברים שיאמרו לאיש אחד בחזקת איש אחר לא יעילו לו כלום, וכיון שכן הוא, למה אמר יצחק ולכה אפוא מה אעשה בני. ועוד מדוע לא ערער עשו על הברכה, ואמר (בראשית כז לח) 'הברכה אחת היא לך אבי', היה לו לומר הברכה היא בטעות היתה ולא תועיל לו, תננה לי.

והתשובה בזה כי הנביא אינו פועל בנבואה כלל מצד בחירת עצמו, לא בעניניה ולא במלותיה, אבל הוא כלי לבד אליה, כמו מראה הזכוכית שתאיר כפי השיעור שיראה בה מן השמש, ויבואהו רוח השם יתברך עם מלות מסודרות מוגבלות, לא שהנביא יעשה מלות לכוונה אשר השיג, הוא מה שאמר דוד (שמואל ב' כג ג) 'רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני'. יאמר כי הדבור הוא באהו ברוח השם יתברך, ולא כוונת הענין בלבד, ושהוא יחדש המלות הנמשכות לכוונה, אבל גם המלות הונחו מאת ה' על לשונו, אין לו בהם בחירה כלל, אבל הוא כלי לבד, יראה בו אור הנבואה, וישמעו ממנו מלות הדבור האלהי.

וזה היה ענין יצחק עם יעקב, שאילו היה יצחק נותן הברכות מצד עצמו, אין ספק שלא יועילו לו ליעקב בענין הזה, והיה מקום לעשו לערער עליהן. אבל כל אלו הברכות נאמרו ברוח האלהי, ויצחק היה כלי לכה ההוא ולדיבור ההוא האלהי, ולא היתה כוונתו ולא מלותיו ברשות עצמו כלל, אבל יחס ענינו לדיבור האלהי כיחס החצוצרות לקול האדם, ולכן לא נגרע מערך הברכות כלל בהיות כונת יצחק לברך עשו, כי אין הברכות חלות מפני כוונת יצחק בהם, אבל מפני חול הרוח בו לברך מי שהיה לפניו ובין ידיו. וענין זה שוה לדברים הטבעיים, שכמו שמי שיחשוב לזרוע שעורה, וחטה בידו, וזרע אותה, תצמח בלא ספק החטה, כאילו היתה כונת הזרוע אליה, מפני שאין לאדם יכולת על זה הענין הטבעי. כן אין לנביא יכולת על נבואתו כלל, אבל הוא אליה כלי לבד.

ונהפוך הוא

והלך לפניך צדקך

להשתדל שיקבעו את יום המשפט לחג הפורים, ואינך צריך לשכור שום סגור כי אני אעמיד לך מליץ טוב.

וכמה הוא דמי טרחתו של עורך דין זה - שאל מענדל.

ענה לו הסבא קדישא - שנודמנה לו מצוה גדולה של הכנסת כלה יתומה לחופה, וסך ההוצאות עולות לסכום שלוש מאות רובל כסף, ואם יתן לו את הסכום הזה, ישלח הוא את המליץ על חשבונו.

וכאשר נענה מענדל לדבריו ונתן את הסכום האמור, הורה לו הסבא קדישא שיכין כתב רישיון לעורך הדין הנדרש כפי נימוסי הערכאות, ונתן לו סימן שהוא יהיה לבוש בכובע לבן ויחבוש על ידיו כפפות אדומות.

כיון שהגיע מענדל חזרה אל ביתו פתח במסע השתדלויות תוך חלוקת דמי שוחד על ימין ועל שמאל עד שהצליח לדחות את היום המיועד למשפט ולקבעו ביום הפורים.

- - - בפרוס ימי הפורים רבתה השמחה והצהלה בחצר שפאלי, שכן כידוע כאשר נזקק הסבא קדישא לפעול ישועות לישראל בדברים הנוגעים לשלטון המדינה, היה פועל את הדבר על ידי המשחק שהיה נערך ביום הפורים, בוחר היה מקרב אנשי שלומו בני בינה ובעלי מדע וממנה אותם למלך ולשרים או לשופטים ושוטרים הכל כפי הענין, וכמובן שהיו גומרים את הדין וחורצים את המשפט לטובתם של ישראל.

פלאי פלאות נעשו לישראל במהלכם של משחקי קודש אלו שאין לנו השגה בהם, ולפעמים היה אף הסבא קדישא בכבודו ובעצמו גם הוא מבין המתחפשים, ומילין לצד עילאה ימלל במליצה ישרה לטובת אחינו בני ישראל.

באותה שנה האמורה צוה שהמשחק יהיה בענין משפטו של מענדל מיוזעונו, העמידו שם בימה דוגמת הערכאות של הגוים מינו שופטים ושוטרים וכל הנצרך, בנוסף לכך נטלו איש אחד והשחירו את פניו והעמידוהו להיות התובע מטעם ממשלת רומניה, והיו כל הנוכחים מלגלים עליו ובזים לו.

אף הסבא קדישא עצמו השתתף במשחק זה, כיסה את השטריימל שלו במטפחת משי לבנה וחבש על ידיו כפפות אדומות ונעמד להיות מליצו של הנתבע.

עם כניסתו של הסבא קדישא החל מהלך המשפט על פי ציוויו, 'השופט' קרא את כתב האשמה החמור והזמין את התובע מטעם ממשלת רומניה לשאת את דבריו, אך באותו

מענדלא'ך! - כך היה כינויים וזה היה זכרם של שני החברים בפיות בני עירם, שכן ידידים מופלגים היו וכמעט שלא נפרדו זה מזה, בכל מקום שפגשת את האחד ידעת שתיכף ומיד תמצא את משנהו. ומכיון ולא היה מה לדבר ולספר על אחד מהם מבלעדי רעהו, ובנוסף לכך נקראו שניהם בשם 'מענדל', קיצרו האנשים את דיבורם ונתנו שם אחד לשניהם בלשון רבים 'מענדלא'ך'.

- - - איש לא ידע את השתלשלות הדברים ואת הסיבה המדויקת אבל השמועה על ריב שפרץ ביניהם הסעירה את העיר, יושבי קרנות והולכי רכיל דשו בה לאורך ולעומק והדבר היה לשיחת היום, כדרכה של תגרה שהולכת ומתחזקת החרף הקרע ביניהם עד שהיו לאויבים וממש לא סבלו זה את זה ולא יכלו לשבת עוד יחדיו, עד שקם אחד מהם ועשה מעשה, נטל בני ביתו וכל נכסיו ועקר משם אל העיר קישינוב אשר ברוסיה המדינה.

מענדל הזה שנשאר לגור ברומניה לא מצא מנוח לנפשו, תאוות הנקם פעפעה בו והטריפה את כל חושיו, חושב מחשבות ומערים סיבות עד שיראה את שונאו אזוק בנחושתיים מוטל במעמקי בור הכלא, וממחשבה למעשה, ניגש אל שלטונות ארצו והלשין על חבירו לשעבר שבהיותו גר בעירם מצא ארגז מלא מטבעות זהב שנאבד מאוצר הממלכה, ולפי שלא רצה להשיב את המציאה לזה קם וברח לו לרוסיה...

ממשלת רומניה שלחה מיד אל ממלכת רוסיה דרישה דחופה שתסגיר אליה את הגנב הנמלט, בכדי להעמידו למשפט וליטול ממנו את האבידה, אך מכיון שמנדל זה כבר קיבל עליו את הנתינות הרוסית לא יכלו עוד להסגירו חזרה, אמנם - שלחה למדינת רומניה שאם ברצונה היא יכולה לתבעו בבית המשפט אשר בעיר מושבו קישינוב, והאפשרות בידה לשלוח תובעים ועדים מטעמה לעמוד על חיקור הדין ואמיתותו.

בצר לו - נסע מענדל לשפאלי אל הסבא קדישא רבי אריה לייב זיע"א והתאונן על מצבו כי ברע הוא, והתייעץ עמו מה לעשות ואיך להתכונן ולקדם פני הרעה.

ענה לו הסבא קדישא - אל תירא ואל תחת, אמנם ראה

ומעמידים ממלכות ושרים, נהגו כן אף בעיירה זידיטשוב להכתיר לקראת הפורים את אחד מהאריות שבחבורה לכהן 'שר המדינה', והוא היה בוחר לעצמו יועצים משיבי טעם, כולם חסידים מופלגים מלאי מדע וחכמה.

בצהרי יום הפורים בעת שנקלה ובאו אנשי העיר לשולחנו הטהור של רבם הק' רבי צבי הירש זיע"א בעל 'עטרת צבי', הגיעו הפמליא המלכותית בראש הבאים, והרבי קיבלם בסבר פנים מאירות הושבים בראש השולחן וכבדם בכבוד מלכות, וענינים טמירים היה לו בזה מסוד ה' ליראיו, ואין אתנו יודע עד מה.

באותה שנה בחרו את בן אחיו של הרבי - הרב רבי קאפיל מהחסידים החשובים הנערצים בחצר הרבי, והכתירוהו לשר המדינה, לאחר ששתו ונתבסמו כדת היום נתכנסו בקול שירה וזמרה ובאו אל בית הרבי, שם נתקבלו בכבוד מלכים והרבי הושיב את 'השר' לימינו.

כיון שאכל ושתה קמעא בקש הרבי מ'הוד מעלתו' שיואל בטובו לחוס על היהודים העניים והאביונים ויבטל את גזרות המיסים הקשות שהוטלו על כל הרוכשים נרות ובשר כשר, ויאות לו השר ונתן לו משאלתו זה וביטל את 'מס הנרות' ואת 'מס הבשר'...

ויוסף הרב עוד והתחנן להעביר את הגזירה הקשה והמרה הממיטה אסון כבד על בתים רבים בישראל, היא גזירת הצבא, אך מזה לא אבה השר לשמוע ולא הסכים.

הוסיף הרבי להפציר בו וביקש ממנו בדמעות תחנונים, דבר אליו קשות ורכות אך רבי קאפיל - שכבר היה מבוסס כדין ולא ידע מימינו לשמאלו - כאילו נסתתמה אזנו משמוע ונשאר עומד בסירובו העיקש, עד שגער בו הרבי שיצא מביתו ואז תפסוהו המשמשים והוציאוהו החוצה.

למחרת לאחר שסר יינו מעליו שאלוהו כל החסידים - מה היה לך אתמול שהתעקשת כל כך כנגד דברי רבינו למרות כל ההפצרות והגערות.

נשאר רבי קאפיל עומד משתומם וצווח במר נפשו שאינו יודע כלל מה הם שחים ואינו זוכר מאומה, ולא האמין בנפשו שכן היה לו.

לא ארכו הימים ויצא דבר מלכות לבטל את גזרת המיסים 'מס הנרות' ו'מס הבשר', אולם גזרת הצבא נשארה בתוקפה, ואז הכירו כולם כי מאת ה' היתה זאת.

רגע שפתח את פיו פרצו כל הקהל בצחוק ובקושי גדול נתנו לו לסיים את דבריו, לאחר מכן נעמד המלשין ומסר עדותו אך לאחריו נעמדו שני אנשים שהעידו על הנתבע שהוא נקי כפים וישר דרך, והעידו איך שראו במו עיניהם כשזה המלשין בא אל הנתבע וביקש ממנו סכום כסף עתק ומכיון שלא רצה לתת לו איים עליו שיטול ממנו נקמתו, והלשנה שקרית ונבזית זו אינה אלא נקמה אכזרית.

לאחר שתמו השמעת העדויות פתח הסנגור ה"ה הסבא קדישא בדבריו, בלשון צחה ושפה רהוטה הרצה לפני השופטים את חפותו של הנתבע, ואין להביא שום ראיה מעדותו של שונאו שמבקש להפילו בפח יוקשים, ואי לכך אין שום עילה בתביעתה של ממשלת רומניה... וכמובן שמיד חרצו 'השופטים' את דינו לטובה שהוא חף מפשע, ואת כל המשטינים עליו דחפו החוצה... עם גמר משחק המשפט נפנה הסבא קדישא להסב לסעודת היום ברוב שמחה וששון, ואכן לאחר כמה ימים הגיעה הידיעה המשמחת שמענדל יצא זכאי במשפטו.

לאחר זמן מה הגיע מענדל לשפאלי אל הסבא קדישא, וכשנכנס אל בית המדרש לשמוח עם החסידים ספר להם את התנהלות המשפט ומהלכו, ועל המליץ הטוב ששלח לו הרבי שנשא נאום שהפליא את כל השומעים, וחזר לפניו על דבריו לתדהמת החסידים שנוכחו שם בפורים - כי היה ממש מילה במילה כדברי הסבא קדישא בעת המשחק.

כאשר נכנס אל הסבא ונתן לו שלום, האיר לו פנים ושאלו: נו, וכי איך הוטב בעיניך המליץ ששלחתי לך, וגילה לו סודם של דברים - דע שזה הסנגור היה המלאך שנברא מזכות הצדקה שנתת לי להשיא הכלה היתומה, מי יתן ותזכה אף בעולם הבא לראות מליץ זה שהולך לפניך להורות צדקך.

(נפלאות הסבא קדישא)

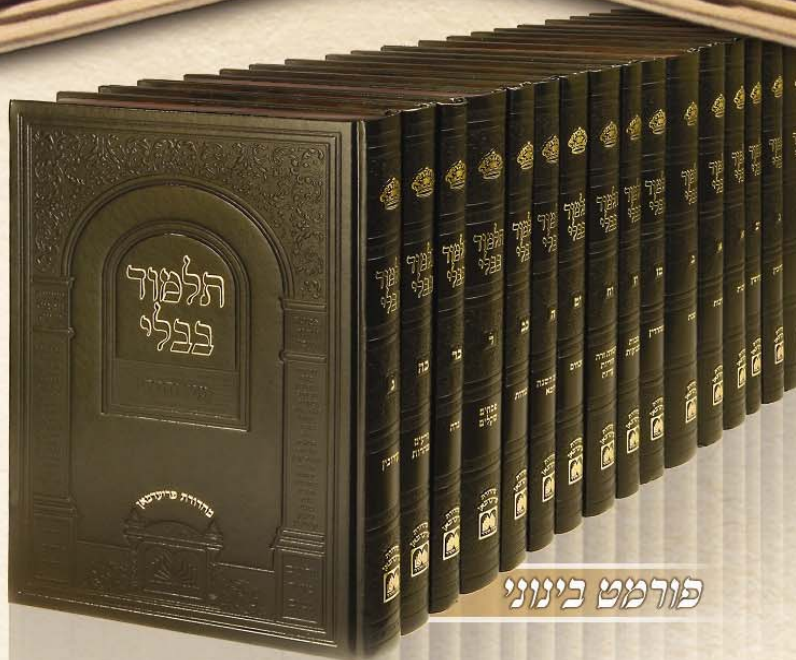
בי מלכים ימלוכו

כמנהג קהילות ישראל מקדמת דנא להרבות בשמחה בחודש אדר אשר נהפך מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב, ולקיים בפועל ממש את האמור במגילה 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם' והיו מושיבים מלכים לכסא

תלמוד בבלי המפואר עוז והדר מהדורת פריעדמאן

הש"ס
של
עולם
הישיבות

פורמט בינוני

פורמט בינוני מורחב

בתוספת ספר הערוך לרבנו נתן, כל ספרי רבותינו בעלי התוספות
עם הגהות והוספות מגדולי ישראל, עין משפט השלם.

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

משנת המועדים

כל עניני פורים בשני כרכים

מגילת אסתר עם כל המפרשים * מתיבתא * מהרש"א * ילקוט מפרשים * לוח התאריכים
משנה תורה להרמב"ם * מפרשי היד החזקה * משנה ברורה המבואר * ערוך השולחן
שני לוחות הברית * קדושת לוי * תפארת שלמה * סיפורים מצדיקי הדורות

מוקד הזמנות: 1800-22-55-66
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מאז ומקדם, ספרי הקודש הם לב ליבו של העם היהודי, והכלי דרכו מתאחדת ומתעצמת התורה עם למדידת. ראשונים ואחרונים, בביאור הש"ס, בפענוח ובתיקון של מאות ספרים, מהם ספרי יסוד בכל בית, ומדי חודש
"עוז והדר", מפעל הספרים התורניים הגדול בעולם ובהיסטוריה היהודית כולה, מחולל בדורנו מהפכת ענק בכל
חודשו הולכים ונשלמים פרויקטים מדהימים בעוצמתם המגשיים לכל למוד באשר הוא, שורה ארוכה ביותר
של ספרים ספאריים, בכלים נאים המרחיבים דעתו של אדם. "עוז והדר" - תורה ופארה בכריכה אחת.
הקשוד לספרייה התורנית. 500 אברכים תלמידי חכמים יודעי ספר עוסקים מטביב לשעון בההדרת ספרי